

Eessõna

See raamat on mõeldud vähestele. Võib-olla pole keegi neist veel sündinudki. Võimalik, et need on lugejad, kes mõistavad minu Zarathustrat¹. Ent kuidas küll *tohiksin* end segi ajada nendega, kes saavad kuuljateks tänapäeval? – Minule kuulub alles ülehonne päev. Mõned sünnivad postuumselt.

Tingimused, milles mind mõistetakse ja niisiis *paratamatult* mõistetakse – ma tunnen neid liigagi hästi. Intellektuaalsetes asjades tuleb olla halastamatult ausameelne, et ainult taluda minu tõsidust ja kirge. Vaja läheb harjumust mägedes elamiseks, nähes enda *all* kaasaja poliitika ja rahvusliku egoismi tobedat loba. Tuleb saada ükskõikseks, pole vaja küsida, kas tõde on kasulik või kas ta võib saada saatuslikuks... Tugevus, mis eelistab küsimusi, mida keegi tänapäeval veel esitada ei julge; julgus taotleda *keelatud*²; ettemääratus labürintide jaoks. Seitsmekordse üksilduse kogemus. Uued kõrvad uue muusika jaoks. Uued silmad kaugeima jaoks. Uus südametunnistus seni tummaks jäänud tõdede jaoks. *Ja* tahe saavutada ökonoomia suures stiilis³: hoida koos oma jõudu, oma *vaimustust*... Aukartus enda ees, enesearmastus, piiritu vabadus...

Hästi! Minu lugejad, minu õiged, ettemääratud lugejad on need, kes neile tingimustele vastavad, *teised* on tähtsusetud – lihtsalt inimkond. Inimkonda tuleb jõu, *hingesuuruse* ja põlguse poolest ületada...

Friedrich Nietzsche

1.

– Vaadelgem endale näkku. Oleme hüperborealased⁴ – teame hästi, kuivõrd erandlikult me elame. Juba Pindaros⁵ teadis meie kohta, et “hüperborealaste juurde ei leia keegi teed ei maalt ega merelt”. Teispool põhjakaart, jääd ja surma – *meie* elu, *meie* õnn... Avastasime õnne, tunneme teed, leidsime väljapääsu aastatuhandete labürindist. Kes *veel* selle leidis? Tänapäeva inimene võib-olla? “Mina küll ei tea, kus on väljapääs; ma olen kõik see, kes ei tea, kus on väljapääs,” ohkab tänapäeva inimene... Sellest kaasaegsusest olimegi haiged – roiskund rahust, arast kompromissist, kogu kaasaegse jaatuse ja eituse vooruslikust ebapuhtusest. See südame tolerantsus, *largeur*⁶, mis kõik “andestab”, sest et ta kõike “mõistab”, on meie jaoks siroko⁷. Pigem elada jäämägedes kui tänapäeva vooruste soojade puhangute keskel!... Olime piisavalt julged, me ei ole andnud armu endale ega teistele, aga pikka aega me ei teadnud, *mida* oma vaprusega peale hakata. Muutusime süngeiks, meid peeti fatalistideks. *Meie* saatus tähendas täiust, pinget, jõudude kasvu. Ihkasime välku ja tegusid, võimalikult kaugele endast jätsime väetikeste õnne, “alustumuse”. Meid ümbritsesid äikesepilved, meie loomustumestus, *sest meil ei olnud mingit teed*... Meie õnne vormel on – jah, ei, sirgjoon, *eesmärk*...

2.

Mis on hea? – Kõik, mis võimutunnet, võimu tahet⁸ tugevdab, kõik, mis suurendab inimese võimu.

Mis on halb? – Kõik, mis pärineb nõrkusest.

Mis on õnn? – Selle tunnetamine, et võim kasvab, et vastupanust saab jagu.

Oluline *pole* rahulolu, vaid enam võimu, ülepea *mitte* rahu, vaid sõda, *mitte* voorus, vaid võimelisus (vooruslikkus renessansi stiilis, *virtù*), moraliinivaba⁹ voorus.

Meie inimarmastus väidab ennekõike seda, et nõrgad ja nurjunud on hukkumisele määratud. Ja neid tuleb selles aidata.

Mis on kahjulikum mis tahes pahest? Aktiivne kaastunne kõiksugu nõrkade ja nurjunute vastu – kristlus...

3.

Probleem, mille ma siin esitan, ei seisne selles, mida inimkonnal tuleb olendite järgnevuses lõpetada (– inimene on *lõpetus* –), vaid selles, missugust inimtüüpi tuleb kõige väärtuslikumana, kõige elujõulisemana, kõige tulevikukindlamana *tahta* ja *aretada*¹⁰.

Seda väärtuslikumat tüüpi on juba sageli esinenud, aga tegu on olnud õnnelike juhuste, eranditega, mitte kunagi veel *tahetuga*. Pigem on *teda* kõige rohkem karatud, seni oli ta peaaegu Hirmuäratav – ja hirmust taheti, aretati, *saavutati* vastandtüüp: karjainstinktiga koduloom, haige inimloom – kristlane...

4.

Inimkond ei esinda arengut parema, tugevama ega kõrgema suunas, nagu tänapäeval arvatakse. “Progress” on üksnes tänapäevane idee, teisisõnu väär idee. Tänapäeva eurooplane on hoopis vähem väärt kui renessansiajastu eurooplane, edasine areng *ei* tähenda tingimata ülevnemist, kasvamist ega tugevnemist.

Hoopis teises mõttes esineb maakera eri paigus ja erinevates kultuurides üksikjuhtude pidevat õnnestumist, mida kehastab *kõrgem tüüp*: midagi, mis ülejäänud inimkonna suhtes on teatavat laadi üliinimene¹¹. Niisugused õnnelikud juhused olid ikka võimalikud ja võib-olla esineb neid ka tulevikus. Ja teatavatel tingimustel võivad isegi terved põlvkonnad, hõimud ja rahvad esindada niisuguseid *tabamusi*.

5.

Kristlust ei tohi kaunistada ega ehtida, sest ta kuulutas sellele *kõrgemale* inimtübile *sõja elu ja surma peale*. Ta pani selle tüübi põhiinstinktid kirikuvande alla, destilleeris neist kurjuse, *kurivaimu*, tugevat inimest tõlgendati tüüpilise monstrumina, ebardina. Ristiusk astus välja nõrkade, madalate ja õnnetute inimeste kaitseks, ta lõi ideaali *vastuseisust* tugeva elu enesealalhoiuinstinktidele, ta rikkus isegi vaimselt tugevate loomade mõistust, õpetades pidama kõrgemaid vaimseid väärtusi patusteks ja eksitavateks *kiusatusteks*. Kõige kurvem näide selle kohta on Pascal¹², kes arvas, et tema mõistuse huku põhjustas surmapatt, ehkki selle hukutas üksnes ristiusk! –

Mõned selgitused

Zarathustra – Nietzsche üks olulisemaid teoseid

Postuumselt sündima – surnult sündima

Siroko - tugev soe tuul (itaalia keeles)

Hüperborealased – rahvas kreeka mütoloogias, kes elas igaveses õndsuses, Baltimaad ja Soome (kaartidel nii kujutatud), veetsid aega laulu, tantsu ja muusika saatel, teistest eraldatud ja erinev rahvas

Largeur – prantsuse keeles „ulatuvus“, „laius“

Moraliinivabalt – ilma moraalse süüdistuseta